

PYTANIA I ODPOWIEDZI

1. W przypadku wniosku wspólnego dla np. 3 ROD to jaki jest podział środków na poszczególne ogrody i rodzaje inwestycje (podstawowe i dodatkowe). Chodzi o to czy podział na te 3 ROD jest dowolny a w koszcie całkowitym jest zachowana zasada 70 % ekologia i 30 % dodatkowe.

Wartość grantu dla jednego ROD wynosi nie mniej niż 10 000 zł i nie więcej niż 100 000 zł. Dla ROD, w którym liczba działek indywidualnych przekracza 400, maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych (maksymalna wartość grantu) ustalana jest jako iloczyn: liczby działek indywidualnych w ROD oraz współczynnika 250 zł (np. dla ROD z 480 działkami maksymalna wartość grantu wynosi $480 \times 250 \text{zł} = 120\,000 \text{zł}$), ale nie więcej niż 150 000 zł.

W przypadku projektu realizowanego na terenie kilku ROD (projekt wspólny), maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych dla projektu ustalana jest jako suma kwot wyliczonych dla poszczególnych ROD, ustalonych na zasadach określonych powyżej.

Jednocześnie należy nadmienić, że w sytuacji projektu realizowanego na terenie kilku ROD (projekt wspólny), grant zostanie przyznany, jeżeli:

- każdy z ROD wspólnie wnioskujących spełnia warunki określone w Regulaminie Konkursu
- ROD wspólnie wnioskujące zawarły między sobą, w formie pisemnej, umowę bądź porozumienie regulujące: zasady współpracy w zakresie złożenia wspólnego wniosku, przepływy finansowe środków z tytułu przyznanego grantu, wzajemne rozliczenia finansowe i wskazujące ROD wiodący (ROD wiodący należy wskazać we wniosku o przyznanie grantu).

Wykaz rodzajów inwestycji możliwych do finansowania z grantów udzielanych w ramach konkursu został wskazany w pkt IV Regulaminu Konkursu.

W ramach konkursu mogą być zgłaszane projekty dotyczące następujących rodzajów inwestycji:

- podstawowy zakres rodzajów inwestycji,
- inwestycje w zakresie elementów dodatkowych w tym infrastruktury dla udostępniania zieleni (max 30% kosztów kwalifikowalnych projektu),
- kosztem kwalifikowalnym zadań objętych grantem są również:
  - koszty pośrednie, obejmujące m.in. wynagrodzenie osób bezpośrednio zaangażowanych w zarządzanie projektem i jego rozliczanie, koszty obsługi księgowej, w tym koszty zlecenia obsługi księgowej biurowi rachunkowemu, koszty ubezpieczeń majątkowych na potrzeby realizacji projektu (maksymalnie do 10% wartości udzielonego grantu), oraz
  - koszty przygotowania dokumentacji technicznej niezbędnej do realizacji zadania objętego grantem (maksymalnie do 10% wartości udzielonego grantu).

W przypadku projektu realizowanego na terenie kilku ROD (projekt wspólny), podział środków na poszczególne ROD w ramach ww. rodzajów inwestycji może być dowolny. Niemniej jednak

należy mieć na względzie, aby nie przekraczać maksymalnego poziomu kosztów kwalifikowalnych, w przypadku inwestycji w zakresie elementów dodatkowych w tym infrastruktury dla udostępniania zieleni, kosztów pośrednich oraz kosztów przygotowania dokumentacji technicznej niezbędnej do realizacji zadania objętego grantem.

2. Gdy ROD zakupi budki łęgowe i będzie chciał wydać działkowcom, aby umiejscowili je na terenie działki np. drzewo to Zarząd musi mieć dokument wydania budki i jeszcze jakiś inny dokument to jaki?

Co do zasady finansowane są zadania na terenach wspólnych ogrodu działkowego, niemniej jednak przy zachowaniu warunku uzyskania efektu wspólnego ROD, w indywidualnych i uzasadnionych przypadkach, zamierzenia wnioskodawcy mogą być planowane i realizowane również na indywidualnej działce w uzgodnieniu z działkowcem. We wniosku o przyznanie grantu należy uzasadnić realizowanie zadań na indywidualnych działkach oraz należy przedstawić dokument obrazujący rozmieszczenie planowanych do zakupu inwestycji realizowanych na indywidualnych działkach. Ponadto, należy mieć na względzie, że każdy działkowiec powinien wyrazić zgodę na realizację inwestycji na indywidualnej działce. Dokumentem potwierdzającym zarówno przekazanie np. budek łęgowych i uzgodnienie (uzyskanie zgody na inwestycję) inwestycji na indywidualnej działce może być protokół uzgodnień/przekazania podpisany przez Zarząd ROD i działkowca.

3. Jeżeli na terenie wspólnym ROD, w ramach projektu, chcielibyśmy założyć łąkę kwietną, we własnym zakresie (nie zlecając tego zewnętrznej firmie), to czy wynagrodzenie za wykonanie nasadzeń dla osób zaangażowanych w realizację projektu ([m.in.](#) członków zarządu) oraz działkowców-wolontariuszy, którzy zgłoszą się do pomocy, możemy we wniosku zaliczyć do podstawowego zakresu inwestycji w ramach pkt. 14 b) utworzenie łąki kwietnej trwałej (na bazie traw i bylin) czy do kosztów pośrednich (max. do 10% wartości udzielonego grantu)?

Co do zasady praca wolontariusza nie podlega wynagrodzeniu, stąd nie jest ona wydatkiem podlegającym finansowaniu w ramach kosztów podstawowych, ani również kosztów pośrednich.

Koszty związane z wynagrodzeniem za wykonanie nasadzeń przez osoby bezpośrednio zaangażowane w realizację projektu (np. członków zarządu, członków stowarzyszenia) mogą być poniesione w ramach kosztów pośrednich w sytuacji, gdy zaangażowanie takie jest udokumentowane na podstawie umowy o pracę, w ramach, której określono zakres obowiązków objętych realizacją inwestycji.

4. Czy wynagrodzenie za projekt ścieżki edukacyjnej na terenie ROD, wykonany we własnym zakresie (nie przez zewnętrznego wykonawcę), można we wniosku zaliczyć do podstawowego zakresu inwestycji czy jest to koszty pośredni, przygotowania dokumentacji technicznej (max. do 10% wartości udzielonego grantu)?

Inwestycja w postaci sporządzania planów zagospodarowania ROD na podkładach geodezyjnych przewidujących tereny ogólne, ogródki jordanowskie, ścieżki edukacyjne może być zrealizowana w ramach podstawowego zakresu rodzajów inwestycji. Natomiast wynagrodzenie za projekt ścieżki edukacyjnej nie może być sfinansowany w ramach podstawowego zakresu inwestycji.

Koszty związane z wynagrodzeniem za wykonanie projektu ścieżki edukacyjnej we własnym zakresie (np. członków stowarzyszenia) mogą być poniesione w ramach limitu kosztów przygotowania dokumentacji technicznej w sytuacji, gdy jest to udokumentowane na podstawie umowy o pracę, w ramach, której określono zakres obowiązków objętych realizacją inwestycji (maksymalnie do 10% wartości udzielonego grantu).

5. Czy można w kosztach pośrednich ująć wynagrodzenia pracowników stowarzyszenia ogrodowego, którzy zajmują się projektem? Czy z ww. osobami trzeba podpisać umowy zlecenia?

Koszty pośrednie, obejmują m.in. wynagrodzenie osób bezpośrednio zaangażowanych w zarządzanie projektem i jego rozliczanie, koszty obsługi księgowej, w tym koszty zlecenia obsługi księgowej biura rachunkowego, koszty ubezpieczeń majątkowych na potrzeby realizacji projektu (maksymalnie do 10% wartości udzielonego grantu) - (rozdział IV, pkt 1 C, ppkt 1 Regulaminu konkursu). Zatem istnieje możliwość w ramach kosztów pośrednich ujęcia wynagrodzenia pracowników stowarzyszenia ogrodowego zaangażowanych w realizację projektu. Należy, w tym przypadku okazać umowę o pracę tych pracowników.

6. Procedura jest dość skomplikowana dla przeciętnego Zarządu ROD, tutaj pytanie czy w ramach kosztów zarządzania projektem czyli jak wyczytałem w Regulaminie: do 10%, mogą one zostać przeznaczone na pokrycie usług zewnętrznej firmy, która się tym zajmie w imieniu ROD? tj. od złożenia wniosku po etap jego rozliczenia, czy taka firma potrzebuje pełnomocnictwa?

TAK – w ramach limitu kosztów pośrednich na zarządzanie projektem (max. 10% grantu) Grantobiorca może zlecić usługę zarządzania projektem i jego rozliczenia, przy czym należy pamiętać, że wydatki kwalifikowalne są wydatkami poniesionymi wyłącznie po złożeniu wniosku o przyznanie grantu, co oznacza, że wydatek poniesiony

z tytułu usługi opracowania wniosku o przyznanie grantu nie jest wydatkiem kwalifikowalnym.

7. Czy projekt dotyczący zagospodarowania terenu pod park z pergolami ławkami, alejką lawendową itp. może być przygotowany odrębnie czy musi to zrobić architekt krajobrazu?

Projekty pod różnego rodzaju inwestycje mogą być sporządzone samodzielnie przez Wnioskodawcę, o ile wykonanie takiego projektu przez osobę posiadającą wiedzę techniczną, nie jest wymagane przepisami prawa, bądź nie wynika to z konieczności uzyskania stosownych pozwoleń administracyjnych.

8. Jeżeli modernizuję teren zielony, czyli sadzę drzewa, kwiaty, tworzę alejki lawendowe na terenie wspólnym to inwestycją towarzyszącą może być wymiana jednej z 3 bram wjazdowych na otwieraną na pilota z systemem SOS wraz z furtką i częściową wymiana ogrodzenia?

Wykaz rodzajów inwestycji możliwych do finansowania z grantów udzielanych w ramach konkursu został wskazany w pkt IV Regulaminu Konkursu.

W ramach konkursu mogą być zgłaszane projekty dotyczące inwestycji w zakresie elementów dodatkowych, w tym infrastruktury dla udostępniania zieleni (max 30% kosztów kwalifikowalnych projektu). Istnieje możliwość, aby wymienione inwestycje mogły być zakwalifikowane pod pozycją:

- budowa i modernizacja ogrodzeń ROD chroniących przed dziką zwierzyną czworonożną (rozdział IV, pkt 1 B, ppkt 28 Regulaminu Konkursu);
- budowa i modernizacja monitoringu terenu ogólnego ROD (rozdział IV, pkt 1 B, ppkt 30 Regulaminu konkursu).

Dodatkowo należy nadmienić, że wszystkie realizowane inwestycje muszą zostać uzasadnione jako niezbędne do osiągnięcia celu strategicznego i celów operacyjnych Projektu Grantowego.

9. Dot. procedury rozeznania rynku: Czy procedura rozeznania rynku musi być każdorazowo procedowana przy odrębnym wniosku, czy można skierować ogólne zapytania do kilku podmiotów w taki sposób, aby wyłonić jednego wykonawcę do kilku wniosków?

Zasada rozeznania rynku dotyczy wszystkich zamówień wykonywanych przez wykonawcę na rzecz Grantobiorcy w ramach projektu, których wartość przekracza wyrażoną w złotych równowartość kwoty 20 tys. zł netto (tj. bez podatku VAT). Tak, więc Grantobiorca zobowiązany jest do przeprowadzenia rozeznania rynku (w kwocie, o której mowa powyżej) do każdego projektu objętego wnioskiem o przyznanie grantu odrębnie.

10. Czy na 1 wniosku może być uwzględnione kilka zadań, tak aby nie przekroczyć kwoty max. grantu?

Tak, istnieje możliwość, aby w ramach jednego wniosku o przyznanie grantu, wskazać więcej niż jedno zadanie, mając na uwadze dopuszczalny limit kwoty grantu, np.:

- tworzenie i odnowienie zieleni (drzewa, krzewy, klomby, żywopłoty, murawy), w tym na terenie zrehabilitowanym lub oczyszczonym ze szczególnym uwzględnieniem gatunków rodzimych (rozdział VI, pkt 1 A, ppkt 1 Regulaminu konkursu);
- budowa i modernizacja zbiorników na nieczystości ciekłe na terenach ogólnych ROD - budowa przydomowych oczyszczalni ścieków (rozdział VI, pkt 1 B, ppkt 6 Regulaminu konkursu);
- zakładanie placów zabaw dla dzieci (rozdział VI, pkt 1 B, ppkt 11 Regulaminu konkursu).

Istotne jest, aby nie przekraczać maksymalnego poziomu kosztów kwalifikowalnych, w przypadku inwestycji w zakresie elementów dodatkowych w tym infrastruktury dla udostępniania zieleni, kosztów pośrednich oraz kosztów przygotowania dokumentacji technicznej niezbędnej do realizacji zadania objętego grantem.

11. W trakcie prezentacji powiedziano, że można otoczyć opieką drzewa w ROD jak i w ich bezpośrednim otoczeniu. Czy to oznacza, że można wskazywać we wniosku inwestycje, które będą miały miejsce poza terenem ROD? Np. nasadzenia, zazielenienie terenów znajdujących wokół ROD? (przed wejściem/wjazdem do ROD).

Inwestycje ujęte we wniosku o przyznanie grantu powinny być realizowane na obszarze ROD i dotyczącym, co do zasady części wspólnych.

Natomiast poczynione inwestycje mają służyć przede wszystkim mieszkańcom miast bez względu na lokalizację terenu, w tym dla interwencji oddziałujących pozytywnie na całość terenu zieleni w granicach projektu i w jego otoczeniu.

12. W ramach konkursu można kupić karmiki i budki lęgowe dla ptaków. Czy można też ująć koszt montażu tych budek na istniejących już słupach i drzewach (na dużych wysokościach). Zazwyczaj producenci oferują same budki, bez montażu. Montażem musiałaby się zająć inna firma i wystawiłaby fakturę jedynie na montaż.

Istnieje możliwość ujęcia montażu w kosztach kwalifikowalnych, pod warunkiem, że poniesiony wydatek zostanie udokumentowany.

13. W podręczniku wnioskodawcy jako przykład podano zatrzymanie wody opadowej (co chroni otoczenie przed zalaniem i zapewnia wodę gruntową). Czy możliwe jest wykonanie na kilku działkach indywidualnych znajdujących się na terenie ROD orywnowania na dachach istniejących budynków i zakup pojemników/beczek do zbierania wody opadowej, która będzie służyła do nawadniania istniejącej roślinności.

Co do zasady finansowane są zadania na terenach wspólnych ogrodu działkowego, niemniej jednak **przy zachowaniu warunku uzyskania efektu wspólnego ROD**, w indywidualnych i uzasadnionych przypadkach, zamierzenia wnioskodawcy mogą być planowane i realizowane również na indywidualnej działce w uzgodnieniu z działkowcem.

Wspierane może być każde działanie, jeżeli **przynosi efekt wspólny**. W szczególności mogą to być działania prowadzone przez stowarzyszenie ogrodowe lub w jego imieniu na terenie części wspólnych ROD, jak i na indywidualnej działce w uzgodnieniu z działkowcem lub przez niego samego. Dotyczy to nie tylko zieleni, ale też infrastruktury ogrodowej. Poprowadzenie infrastruktury liniowej niekiedy nie jest możliwe z ominięciem takich działek, ale też infrastruktura punktowa czy obszarowa na poszczególnych działkach **może synergicznie zwiększać efekt wspólny**. Przykładowo, zatrzymanie wody opadowej chroni otoczenie przed zalewaniem i zapewnia wodę gruntową, usuwanie roślin obcych gatunków inwazyjnych chroni otoczenie przed ich ekspansją, zielone dachy zwiększają wspólne wielorakie efekty zieleni, podobnie zwiększenie populacji zwierząt zapylających służyć będzie rozwojowi zieleni nie tylko na całym ROD, ale też na terenach otaczających ROD.

Co do zasady możliwe jest, zatem sfinansowanie z grantu w ramach podstawowego zakresu inwestycji, która będzie służyła nawadnianiu istniejącej roślinności w ramach zabezpieczenia wody opadowej do nawadniania, w tym sieci zbierające i rozprowadzające wodę opadową i systemy nawadniania (rozsączającego, zraszającego, kropelkowego (rozdział VI, pkt 1 A, ppkt 13e Regulaminu konkursu).

Z opisu projektu powinno wynikać, że przedmiotowa inwestycja jest niezbędna. Zatem, Wnioskodawca powinien wskazać uzasadnienie dla ww. inwestycji we wniosku o przyznanie grantu, mając na uwadze, że inwestycja ta powinna pozytywnie oddziaływać na całość terenu zieleni w granicach projektu i w jego otoczeniu. Ponadto, należy mieć na względzie, że każdy działkowiec powinien wyrazić zgodę na realizację inwestycji na indywidualnej działce.

14. Czy budowa stawu w rozumowaniu ogrodu deszczowego czy staw ma mieć podłoże szczelne czy może być przepuszczalne i czy zabezpieczenie stawu przed dziećmi, budując płot jest on rozliczany z grantu?

Regulamin Konkursu dopuszcza budowę ogrodów deszczowych (pkt 13 f) w ramach podstawowego zakresu rodzajów inwestycji (min. 50% wartości grantu).

Ogrodem deszczowym określa się nasadzenia roślin w gruncie o zwiększonej przepuszczalności, które zbierają wodę opadową z powierzchni znacznie większej niż powierzchnia samego ogrodu. Dzięki ogrodom deszczowym mniej wody spływa z powierzchni nieprzepuszczalnych (chodniki, ulice, parkingi, place) do kanalizacji, co przyczynia się do zwiększania ilości wody w krajobrazie, zapobiega obniżaniu poziomu wód gruntowych i lokalnym podtopieniom w trakcie opadów nawalnych. Chociaż ogród deszczowy przypomina zwykły ogród, sadzone są w nim szczególnie rośliny podmokłych łąk. Ich korzenie bądź kłącza pomagają w oczyszczaniu wody z zanieczyszczeń zmytych z powierzchni utwardzonej, takich jak metale ciężkie i związki białkowo-tłuszczowe. Odpowiednio dobrane podłoże, na którym wykształca się błona bakteryjna, redukuje znacząco poziom zanieczyszczeń w przepływającej wodzie. Zatem podłoże ogrodu deszczowego powinno charakteryzować się dobrą przepuszczalnością (np. piaski gruboziarniste) i porowatością (np. wapienie, skały wulkaniczne). Spełnienie tych dwóch warunków łącznie zapewnia sprawne odprowadzanie wody z powierzchni ogrodu i dobre działanie tej małej oczyszczalni biologicznej. Zatem udzielając odpowiedzi na zadane pytanie – podłoże powinno być przepuszczalne, natomiast dodatkowe inwestycje, w tym związane muszą mieć racjonalne uzasadnienie, a poniesione wydatki udokumentowane.

Natomiast, jeżeli chodzi o ogrodzenie jest dopuszczalna budowa ogrodzenia, ale wyłącznie w zakresie niezbędnym dla zachowania bezpieczeństwa mienia i osób postronnych, o ile zachodzi taka potrzeba. Opis/projekt inwestycji powinien powyższe obejmować.

15. Czy budowa ścieżek ze stopni betonowych przypominających cięte plastry drewna może być wykorzystana i będzie rozliczana z grantu?

Budowa ścieżek może być sfinansowana w ramach inwestycji w zakresie elementów dodatkowych, w tym infrastruktury dla udostępnienia zieleni (max do 30% kosztów kwalifikowalnych projektu), jako budowa, remont lub modernizacja ścieżek, budowa biologicznie czynnych ciągów ruchu i parkingów, to jest gruntowych lub umocnionych materiałami przepuszczalnymi (np. płyty typu jumbo, siatki, kratki), z zastrzeżeniem, że teren po zakończeniu realizacji projektu będzie, co najmniej w 70 % terenem zieleni i co najmniej w 70% terenem biologicznie czynnym, a powierzchnia terenu zieleni nie ulegnie zmniejszeniu.

16. Gdzie, w załączniku nr 2 do wniosku o przyznanie grantu, czyli w budżecie projektu, powinniśmy wpisać remont sieci wodociągowej, jeżeli potencjalni wykonawcy zewnętrzni wyceniają usługę z materiałem, jako całość? Czy jest to wówczas koszt podlegający czy niepodlegający ewidencji majątku trwałego?

Z reguły koszty związane z remontem sieci wodociągowej podlegają ewidencji środków trwałych z uwagi na to, że podnoszą wartość środka trwałego, i co do zasady powinny być ujęte w Budżecie projektu w pozycji: *koszty inwestycyjne (podlegające ewidencji majątku trwałego)*. Niemniej jednak, wszystko zależy od rodzaju inwestycji i zakresu prac.

17. Czy budowa przepompowni, która napowietrza i filtruje staw jest rozliczana z grantu?

Pytanie wymaga doprecyzowania. W ramach jakiego zadania byłaby zrealizowana inwestycja i jaką częścią instalacji stanowi planowana do budowy przepompownia? Odwołując się do zapisu Regulaminu Konkursu, dopuszczalne jest sfinansowanie inwestycji w zakresie elementów dodatkowych, w tym infrastruktury dla udostępnienia zieleni, co stanowi max do 30% kosztów kwalifikowalnych projektu, w ramach budowy i modernizacji zbiorników na nieczystości ciekłe na terenach ogólnych ROD – budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.

18. Czy budowa zbiornika na wodę opadową może być połączony ze stawem oraz podłączony do przewodu kroplującego, który będzie zamontowany w rabatach z roślinnością i czy system kroplujący będzie możliwy z rozliczenia grantu?

Co do zasady tak. Należy we wniosku wskazać, z jakiej kategorii inwestycji ujętych w Regulaminie Konkursu przedmiotowa inwestycja miałaby zostać zrealizowana, mając na uwadze, że musi służyć dobru wspólnemu. W wykazie inwestycji możliwych do finansowania znajduje się kilka pozycji z zakresu inwestycji podstawowych, z których ta inwestycja mogłaby być zrealizowana (rozdział VI, pkt 1 A, ppkt 13 Regulaminu konkursu).

19. Czy można zawnieioskować o jedną zaliczkę czy trzeba wnioskować o transze? Mam pytanie bo w słowniczku w regulaminie konkursu zaliczka jest zdefiniowana jako "dofnansowanie przekazana jednorazowo bądź w kilku transzach". Natomiast w umowie o powierzenie grantu chyba nie ma możliwości wpisania zapotrzebowania na ww. dofinansowanie jednorazowo.

Sposób przekazania środków finansowych określa umowa o powierzenie grantu, zawarta pomiędzy ARiMR, a Grantobiorcą.

Przekazanie środków z tytułu grantu nastąpi w transzach, wg następujących zasad:

- 1) pierwsza transza przyznanego grantu przekazana zostanie w formie zaliczki do wysokości 60% przyznanego grantu,
- 2) druga i każda kolejna transza przyznanego grantu przekazana zostanie w formie zaliczki m.in. pod warunkiem rozliczenia przez Grantobiorcę co najmniej 60% transzy pierwszej lub poprzednio wypłaconej i uznaniu tego rozliczenia przez Grantodawcę,
- 3) refundacja zostanie przekazana w wysokości wskazanej przez Grantobiorcę w prawidłowo sporządzonym zapotrzebowaniu na środki finansowe tj. zaakceptowanym przez Grantodawcę, stanowiącego załącznik nr 1 do Umowy. Dokumenty rozliczeniowe stanowiące podstawę do przekazania refundacji przez Grantodawcę, Grantobiorca prześle Grantodawcy wraz ze sprawozdaniem (odpowiednio: częściowym lub końcowym) z realizacji projektu, stanowiącego załącznik nr 2 do Umowy.

Każdorazowo przed przekazaniem transz grantu, Grantobiorca złoży zapotrzebowanie na środki finansowe z tytułu grantu niezbędne do realizacji projektu, sporządzone zgodnie ze wzorem określonym w załączniku nr 1 do Umowy.

Termin, wysokość oraz forma przekazywania grantu, o którym mowa w ust. 9, określa harmonogram realizacji płatności, stanowiący załącznik nr 5 do Umowy.

Zatem, nie ma możliwości wypłaty zaliczki pokrywającej 100% przyznanego grantu.

20. Czy budowa tarasów wiszących na elewacji świetlicy ogrodowej z roślinnością wskazaną we wniosku jest rozliczany z grantu?

Zapytanie wymaga doprecyzowania w ramach, jakiej inwestycji miałby być realizowana ww. inwestycja. Jeśli byłaby to inwestycja polegająca na utworzeniu tzw. zielonej ściany – to TAK. Opis inwestycji sugeruje, że podstawowym celem i kosztem mógłby być taras, a nie zieleń, co z punktu widzenia założeń operacji nie byłoby dopuszczalne.

21.Czy w przypadku występowania robót budowlanych należy załączyć do wniosku kosztorys inwestorski?

W przypadku inwestycji polegającej na realizacji inwestycji budowlanej, do wniosku należy dołączyć kosztorys inwestorski, jak również decyzje administracyjne, w tym decyzje uzgadniające warunki rekultywacji lub decyzje ustalające plan remediacji lub pozwolenia na budowę (jeśli dotyczy), jak również dokumentacje (plany, pozwolenia, projekty, koncepcje programowe), która zapewnią, że działania inwestycyjne oraz inne objęte projektem mogą być zrealizowane oraz rozliczone w terminie (najpóźniej przed upływem 31 sierpnia 2023 r.).

22.Czy każde zaplanowane zadanie musi być zrealizowane w ciągu 12 miesięcy od dnia podpisania umowy o powierzenie grantu

Okres realizacji projektu nie może przekroczyć 12 miesięcy, nie później jednak niż do dnia 31 sierpnia 2023 r.

Termin 31 sierpnia 2023 r., może zostać wydłużony pod warunkiem wyrażenia zgody przez Grantodawcę, jednak nie dłużej niż do 29 września 2023 r. Zmiana terminu wskazanego powyżej, wymaga aneksowania Umowy. Wniosek o zmianę terminu należy złożyć w formie pisemnej. Niemniej jednak należy podkreślić, że okres 12 miesięcy nie może być przekroczony.

23.Zakładając pasiekę, czy w kosztach kwalifikowalnych można zawrzeć koszty zakupu sprzętu pszczelarskiego, leków, dodatkowego pokarmu i koszty ogrodzenia terenu pasieki zabezpieczającego przed dostępem osób postronnych?

Do podstawowych zakresów rodzajów inwestycji jest tworzenie warunków sprzyjających ochronie i rozwojowi różnorodności biologicznej służącej zieleni, w tym zakładanie i modernizacja pasiek na wydzielonych terenach ogrodowych (rozdział IV, pkt 1 A, ppkt 14d Regulaminu konkursu). W tym przypadku wnioskodawca musi pokazać, że stać go na utrzymanie pasiek, w tym przypadku zakupu leków, pokarmu, jak i niezbędnego sprzętu (lub udokumentować jego posiadanie, wynajem, użyczenie, etc.). Natomiast, jeżeli chodzi o ogrodzenie jest dopuszczalne budowa ogrodzenia, ale wyłącznie w zakresie niezbędnym dla zachowania bezpieczeństwa mienia i osób postronnych, o ile zachodzi taka potrzeba. Opis/projekt inwestycji powinien powyższe obejmować.

24. Gdy wniosek o przyznanie grantu składa pełnomocnik substytucyjny to czy do wniosku można dołączyć tylko pełnomocnictwo substytucyjne? Czy też trzeba dołączyć pełnomocnictwo, które podpisały osoby reprezentujące stowarzyszenie ogrodowe zgodnie z KRS?

Do wniosku należy dołączyć zgodny z aktualnym stanem faktycznym i prawnym statut – kserokopia poświadczona za zgodność z oryginałem przez osoby upoważnione do składania oświadczeń woli w imieniu Wnioskodawcy, dokumenty potwierdzające, że osoby występujące z wnioskiem w imieniu stowarzyszenia ogrodowego są uprawnione do reprezentacji (np. aktualny odpis z KRS) oraz pełnomocnictwo – w przypadku, gdy wniosek podpisany jest przez osoby upoważnione do reprezentowania Wnioskodawcy i zaciągania zobowiązań finansowych.

25. W ramach inwestycji dodatkowych planowana jest modernizacja sieci wodociągowej. Czy można dofinansować modernizację sieci w części alejek, w taki sposób, że będzie spełniała swoją funkcję, modernizując pozostałą resztę w miarę zbierania środków finansowych?

Modernizacja ogólnoozdrowej sieci wodociągowej (rozdział IV, pkt 1 B, ppkt 17 Regulaminu konkursu) jest dopuszczalna. Niemniej jednak należy przedstawić stosowne dokumenty projektowe dla modernizowanej części sieci, z wyraźnym oddzieleniem od części nie podlegającej inwestycji.

26. Czy nawozy i środki ochrony roślin wykorzystane do utrzymania zieleni jest rozliczane z grantu?

Koszty utrzymania są po stronie Grantobiorcy. We wniosku o przyznanie grantu należy wskazać, jak zostanie zapewnione utrzymanie zieleni/infrastruktury objętej projektem po zakończeniu jego realizacji, z uwzględnieniem ryzyk związanych np. z dewastacją, powodzią, erozją spowodowaną wpływem powierzchniowym, osuwiskami i ewentualnymi innymi zjawiskami naturalnymi występującymi na danym terenie.

Zatem nie ma możliwości rozliczenia z grantu nawozów i środków ochrony roślin do utrzymania zieleni.

27. Czy na wniosku podajemy kwoty szacunkowe realizacji danej inwestycji, czy już trzeba mieć konkretne wyceny?

We wniosku o przyznanie grantu podawane są szacunkowe kwoty. Niemniej jednak należy mieć na względzie, że szacunek ten jest limitem wydatków i nawet po zwiększeniu wydatków nie ma możliwości zwiększenia kwoty.

28. Jak jest kwota maksymalnego dofinansowania dla ogrodu mającego np. 300 działek? Czy jest to kwota 100 000 czy raczej $300 \times 250 = 75000$?

Wartość grantu dla jednego ROD wynosi nie mniej niż 10 000 zł i nie więcej niż 100 000 zł. W przypadku ROD, w którym liczba działek indywidualnych przekracza 400, maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych (maksymalna wartość grantu) ustalana jest jako iloczyn: liczby działek indywidualnych w ROD oraz współczynnika 250 zł (np. dla ROD z 480 działkami maksymalna wartość grantu wynosi $480 \times 250 \text{ zł} = 120\,000 \text{ zł}$), ale nie więcej niż 150 000 zł.

Współczynnik 250 zł/1 działkę stosujemy tylko w przypadku ROD o liczbie działek > niż 400, ale tylko do kwoty maksymalnej ustalonej na 150 tys. zł (równowartość 600 działek; $600 \times 250 \text{ zł} = 150\,000 \text{ zł}$). Nie ma przeciwwskazań do ubiegania się o kwotę mniejszą niż maksymalna.

29. Od kiedy należy prowadzić działania promocyjne i informacyjne - od dnia podpisania umowy o powierzenie grantu, a może wcześniej albo później np. po zakończeniu projektu?

Grantobiorca ma obowiązek prowadzenia działań informacyjno-promocyjnym od dnia podpisania umowy o powierzenie grantu.

30. Czy inwestycje mogą być realizowane na terenie gminy? Nasz ROD jest poza miastem

Na potrzeby operacji przyjęto, że do miejskich obszarów funkcjonalnych należą obszary ustalone zgodnie z art. 5 pkt 6a ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057), a w pozostałych przypadkach obszary, które służą miastu swoimi funkcjami usług ekosystemów istniejących lub planowanych, w tym po rekultywacji i remediacji (łącznie z tymi obszarami, których sposób zagospodarowania ulega zmianie na tereny biologicznie czynne).

W przypadku położenia ogrodu lub przeważającej jego części w granicach administracyjnych miasta – TAK. W innych przypadkach TAK w przypadku uzasadnienia/wykazania, że ROD w przeważającym stopniu służy miastom i ich mieszkańcom.

W przypadku projektów obejmujących > 1 ROD (wniosek wspólny) wymaga się, aby każdy wskazany we wniosku ROD był położony w mieście lub na jego obszarze funkcjonalnym zgodnie z wyżej wymienionymi zasadami.

31. Wartość kosztów kwalifikowalnych w budżecie, czy mamy wpisywać kwotę tylko związaną z grantem, czy całość, a w jakimś wierszu rozpiścić podział kosztów z grantu i środka własnych?

W budżecie projektu, stanowiącego załącznik nr 2 do wniosku o przyznanie grantu, wpisujemy wartość kosztów kwalifikowalnych (w zł).

32.Zasada Rozeznania Rynku (ZRR) - czy kwota 20 tys dotyczy pojedynczego zadania inwestycyjnego? Np. jezeli mam wnioski na 3 zadania: 15 tys, 20 tys i 20 tys to tylko do ostatniego stosuję ZRR? Czy rozeznanie rynku powyżej 20 tys musi być już załączone do wniosku?

Zasada rozeznania rynku dotyczy wszystkich zamówień wykonywanych przez wykonawcę na rzecz Grantobiorcy w ramach projektu, których wartość przekracza wyrażoną w złotych równowartość kwoty 20 tys. zł netto (tj. bez podatku VAT). Pod pojęciem „zamówienia” należy rozumieć odpłatną umowę zawieraną pomiędzy Grantobiorcą a wykonawcą, której przedmiotem są usługi, dostawy, roboty budowlane. W przypadku, gdy wartość zamówienia nie przekracza kwoty 20 tys. zł netto - Grantobiorca zobowiązany jest do dołożenia należytej staranności, aby wydatkowanie środków przyznanych na grant nastąpiło w sposób przejrzysty, racjonalny i efektywny. W przypadku, gdy wartość zamówienia przekracza kwotę 20 tys. zł netto - Grantobiorca zobowiązany jest do dokonania tzw. rozeznania rynku, tzn. powinien upublicznić opis przedmiotu zamówienia wraz zapytaniem o cenę na prowadzonej przez siebie stronie internetowej lub, w przypadku braku strony internetowej, skierować zapytanie o cenę wraz z opisem przedmiotu zamówienia do co najmniej trzech wykonawców (o ile na rynku istnieje trzech potencjalnych wykonawców danego zamówienia) i porównać oferty. W celu potwierdzenia wyłonienia najkorzystniejszej oferty, Grantobiorca może również przedstawić cenniki potencjalnych wykonawców w postaci np. wydruków ze stron internetowych z cenami i opisami usług. Wymóg rozeznania rynku zostanie spełniony w przypadku otrzymania/pozyskania przez Grantobiorcę co najmniej 2 ofert/2 cenników od potencjalnych wykonawców, którzy świadczą/realizują dane usługi/roboty/dostawy.

Zatem, zasadę rozeznania rynku, należy stosować do każdego zadania, którego wartość przekracza wyrażoną w złotych równowartość kwoty 20 tys. zł netto (tj. bez podatku VAT).

33.Czy trzeba mieć subkonto do rozliczenia grantu i Czy trzeba przedstawić zaświadczenia razem z wnioskiem?

Numer rachunku bankowego nie jest wymagany przy składaniu wniosku o przyznanie grantu, natomiast jest wymagany przy podpisaniu umowy. Należy podkreślić, że przed zawarciem umowy o powierzenie grantu OR ARiMR informuje Wnioskodawcę o konieczności przedłożenia do OR ARiMR oryginału lub kopii poświadczoną za zgodność z oryginałem zaświadczenia o posiadaniu rachunku bankowego, wydanego przez bank nie wcześniej niż 1 miesiąc przed dniem podpisania tej umowy. Obowiązek przedłożenia zaświadczenia dotyczy rachunku bankowego wydzielonego dla środków otrzymywanych z ARiMR w ramach umowy o powierzenie grantu.

34. Czy koszty napraw i serwisu trzeba ponieść z własnych środków czy można pozyskać z grantu?

Koszty utrzymania są po stronie Grantobiorcy. Środki powinny być przewidziane i dostępne już na etapie projektowania danej inwestycji w ramach kwoty grantu. We wniosku o przyznanie grantu należy wskazać, jak zostanie zapewnione utrzymanie zieleni/infrastruktury objętej projektem po zakończeniu jego realizacji, z uwzględnieniem ryzyk związanych np. z dewastacją, powodzią, erozją spowodowaną spływem powierzchniowym, osuwiskami i ewentualnymi innymi zjawiskami naturalnymi występującymi na danym terenie.

35. Czy stowarzyszenie ogrodowe utworzone w 2016r, dzierżawiące teren od Gminy również może starać się o granty? Aktualnie dzierżawimy od Gminy teren, na którym prowadzimy ogródki działkowe, jesteśmy stowarzyszeniem ogrodowym. Na ten moment nie jesteśmy RODem, staramy się uregulować nasz teren pod przepisy ustawy o ROD, aby Gmina utworzyła ROD – obecnie trwają końcowe prace w tym zakresie i jest nadzieja, że jesienią tego roku zostanie utworzony ROD. Czy ten program grantowy obejmuje również wyżej opisaną sytuację?

Uprawnionymi do składania wniosków o przyznanie grantu są podmioty zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS), jako stowarzyszenia ogrodowe. Zgodnie z art. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 13 grudnia 2013 r. o rodzinnych ogrodach działkowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1073), przez stowarzyszenie ogrodowe należy rozumieć stowarzyszenie w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2020 r. poz. 2261) powołane wyłącznie w celu zakładania i prowadzenia rodzinnych ogrodów działkowych. W związku z powyższym, jeśli wnioskodawca nie spełnia powyższego warunku niestety nie może ubiegać się o grant.

Grant przyznaje się na rozwój ROD, a nie na jego założenie. Jeżeli Stowarzyszenie nie prowadzi jeszcze ROD nie może być mowy o przyznaniu grantu.

36. Gdyby doszło do częściowej likwidacji rod w okresie 5 lat np pod budowę drogi czy będzie to oznaczało niedotrzymanie warunków umowy? W takiej sytuacji zmniejszy się powierzchnia ROD.

Przypadki o charakterze siły wyższej będą rozpatrywane indywidualnie. Ewentualne zwolnienie z jakichkolwiek zobowiązań będzie uzależnione od tego, czy wystąpienie siły wyższej lub nadzwyczajnej okoliczności zostanie przez ARiMR uznane. Zdarzenie takie nie zostanie uznane np. w sytuacji, gdy w momencie podejmowania zobowiązań ROD był świadom, że jego powierzchnia, a tym samym powierzchnia terenów zieleni objętych projektem ulegnie zmniejszeniu.

37. W przypadku wspólnego projektu dla np. 3 ROD ma być sporządzony jeden wspólne sprawozdanie lub 3 odrębne sprawozdania

Wniosek o przyznanie grantu składany przez stowarzyszenie ogrodowe, może obejmować więcej niż jeden ROD, prowadzony przez to stowarzyszenia ogrodowe. Sprawozdanie analogicznie – wspólne dla projektu.

38. Czy wszystkie poniesione koszty w ramach projektu muszą być udokumentowane fakturą lub mogą być niektóre przedstawione na podstawie zawarcia umowy zlecenia + rachunek do zawartej umowy zlecenia dot to osób np. osoby obsługujące projekt, (członek zarządu), księgowa, która obsługuje księgowość ROD na podstawie umowy zlecenia i inne osoby

Rozliczenie przekazanych przez Grantodawcę transz grantu nastąpi po dostarczeniu przez Grantobiorcę sprawozdania (odpowiednio: częściowego lub końcowego) z realizacji projektu i uznaniu tego rozliczenia przez Grantodawcę. Sprawozdanie należy sporządzić, wg wzoru stanowiącego załącznik nr 2 do Umowy.

Do sprawozdania załącza się kopie poświadczonych za zgodność z oryginałem poszczególnych dowodów księgowych, potwierdzających poniesienie wydatków finansowanych ze środków grantu, które należy przechowywać zgodnie z obowiązującymi przepisami i udostępniać na żądanie Grantodawcy oraz podczas przeprowadzanych czynności kontrolnych.

W przypadku wynagrodzenia osób zaangażowanych w realizację projektu, jeśli są to członkowie stowarzyszenia (np. członkowie zarządu), należy okazać umowę o pracę. Koszty wynagrodzenia za usługę/zlecenie realizowane na podstawie umowy cywilnoprawnej (np. umowa zlecenia) będą wydatkiem kwalifikowalnym jeśli umowa cywilnoprawna została zawarta po złożeniu wniosku o przyznanie grantu w wyniku postępowania o udzielenie zamówienia spełniającego warunki zasady konkurencyjności, bezstronności i przejrzystości (Zasada Rozeznania Rynku, o której mowa w Regulaminie Konkursu).